

# KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom  
„KOROŠKI SLOVENEK“  
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.  
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:  
Pol. in gosp. društvo  
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List**  
**za politiko, gospodarstvo**  
**in prosveto**

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: 1 šiling.  
celoletno: 4 šilinge.

Za Jugoslavijo

četrtletno: Din. 25.—  
celoletno: Din. 100.—

Pozamezna številka 10 grošev.

## Na naslov „Kärntner Volksblatta“.

Naši socialdemokrati izdajajo izza zadnjih dveh let v Celovcu tednik „Kärntner Volksblatt“, ki postaja v zadnjih svojih številkah našemu stremljenju izrazito nasproten in si izredno dopade v izrazih „jugoslawisch orientiert“, „Slawe“, „Irredentist“ itd., kadar omenja koga koroških Slovencev v svojih napadih; tako se je postavil v vrsto koroških nemško-nacionalnih listov. Zato je pač potrebno, da se pogledamo z njim, oziroma njegovimi dopisniki odkrito oči v oči.

Da začnemo kar z vašo himno, ki jo učite svojo mladino in v kateri naj bi bil izkristaliziran vaš program:

Völker, höret die Signale,  
Auf zum letzten Gefecht!  
Und die Internationale  
Erkämpft uns Menschenrecht!

Torej v tej zvezi govorite o vašem boju za človečanske pravice, to je za najprimitivnejše pravice kot enakopravnost z ostalim delom državljanskega naroda v materialnem in idealnem oziru, torej rabo lastnega jezika v besedi in pismu, v šoli in doma in v mestu, svobodno življenje. Kot je v vašem programu in celo v vaši himni zahteva po enakopravnosti v vsakem oziru, tako bi pač moralo biti tudi vaše delo. Čudno, vaša dejstva kažejo naravnost nasprotno misel.

Človek bi mislil, da moraš najti v svojem stremljenju po teh svojih najprimitivnejših pravicah predvsem podporo in oporo v ljudeh, katerih zahteva enakopravnosti in svobode vsaj v glavnem odgovarja temu našemu cilju, če tudi bi znala biti pot drugačna in nas loči svetovno naziranje. In vendar so se postavili njihovi zastopniki pri pogajanjih za kulturno avtonomijo nemškega koroškega rodu na stališče nemških poslancev, namreč proti nam. Morda so pozabili socialdemokratski gospodje, da štejejo v svoji politični stranki mnogo pristašev slovenske narodnosti in to celo najpotrebnejše, najrevnejše in najbolj prezirane. Če že niso hoteli podpirati našega stališča pri pogajanjih v šolskem odseku deželnega zbora, vsaj tem na ljubo bi lahko naglasili svojo zahtevo po samostojnem in boljšem kulturnem življenju, vsaj na ljubo tem najbolj preziranim. Nič. Rajši prepustijo njihove otroke nemškim šolam in nemškim učiteljem, kot na primer v Področici celo Südmarkini šoli in enako v Ljubelju. Morda jim je torej ljubši, da ohranijo ta del našega ljudstva nepodučenega in neizobraženega. Seveda bi morali tudi potem podpirati naše zahteve po enakopravnosti v šoli, ker so te naše zahteve v prid tudi temu delu slovenskega ljudstva. A ne, da samo ne zagovarjajo, naravnost nasprotujejo tem našim zahtevam. Potem je seveda razumljivo, da istovetno naše ljudstvo socialdemokrate z narodnimi nasprotniki in je njim nasproti še nezaupljivejše kot napram načelnim nasprotnikom. Koliko bi bilo dokazov iz občinske politike! Če hočete, gospodje, pa vam postrežemo z njimi! Sedaj pa se jim je pridružil še celovški tednik in po njem posnema graški „Arbeiterwille“, tako, da ostane končno edino le še utis, da hočejo socialdemokrati naravnost sekundirati nemškim nacionalnim strankam v boju proti našim zahtevam. Zato pa, gospodje, okolice celovškega „K. Volksblatta“, bi želeli odgovora na sledečih

dvoje vprašanj: Seli zavedate, da štejete med pristaši svoje politične stranke tudi mnoge koroške Slovence in te zbog njihovega brezpravnega položaja v deželi nemške birokracije? Kakšne so zahteve kulturnega značaja za te vaše pristaše?

Ker pač mora ostati to naše vprašanje, ki bi ga lahko stavili tudi še drugi koroški stranki, ki lovi nenemške Korošce, nezadostno odgovorjeno, potem je naše stališče razumljivo, da zahtevamo kulturno avtonomijo za vse koroške Slovence. Naš rod je politično raztrgan in ker vse ostale stranke pravico kulturne enakopravnosti zanikavajo, je ista izražena v naši zahtevi po avtonomiji za vse koroške Slovence.

Najbolj se pač čudimo dvobarvnemu življenju naših socialdemokratov. Da bi jih poslali par na Dunaj v uk, kako se naj postopaj z manjšinskim narodom! Ali kamorkoli, da bi se nekoč naučili internacionalnosti! Naravnost ironija je, da prinaša „K. Volksblatt“ članke proti Heimwehru in ostalemu nemško-nacionalnemu stremljenju, ker je njegovo delo glede nas samo kopija nemškega dela.

## Rajhovski telovadci v Celovcu.

Da bi kdo zbral vse te obširne govore in še obširnejše članke, ki so bili podani o priliki telovadnega nastopa akademikov iz Avstrije in Nemčije v našem mestu, bi se težko znašel v jasni misli, kaj da je bil pomen temu nastopu. Pozdrav in ugotovitve nemških meja visoko na Karavankah, slavnostni govori in vsi ti netočni spomini iz zgodovine, navduševanja in pritrjevanja ob vsaki priliki in naj si je bilo pri nastopu ali v gostilni ali na trgu, po vsem tem dvomimo, da je kdo resno zajel smisel te slavnosti. In če pridenemo k temu še vse obširne komentarje o Koroški in njenem ljudstvu, se nam zdi, kot da bi bili hoteli Celovčani nalašč posnemati Potemkina in njegove vasi. Sicer pa je bilo razumljivo tako, ker v Celovcu se še nikdo ni dobro naučil koroške zgodovine in koroškega narodoslovja, ja niti nedobro zemljepisja. Zato se nam rajhovski akademiki, o katerih pravijo, da so resne narave, naravnost smilijo, ker se jih je goljufalo kljub zastavam in kričečim napisom, goljufalo v govoru in trditvi v imenu celotnega koroškega ljudstva.

Zakaj so pač prišli na Koroško? Da pokažejo morda svoj strumni nastop in svojo ljubezen do študentskega življenja. No, vsa čast njihovemu nastopu, saj vročina je bila neznosna, a po večerih so pozabili, da so v Celovcu samo gostje. Morda so akademiki prišli, da jim gospodje razkažejo deželo in pripovedujejo o njenem ljudstvu? Potem so jim pa ti storili naravnost krivico, ker so jim lagali. Morda pa so jih Celovčani povabili, da umetno zopet poživijo zaspano celovško ljudstvo? Potem so jih izkušnje „Anschlusskundgebunge“ slabo izučile.

Če bi bil rajhovski turnar, zahvalil bi se gostiteljem za sprejem in dobro voljo, a naprosil bi jih, naj se odvadijo teh prokletih fraz in vednega zagotavljanja, da so vsi Korošci sami Nemci in da si ti tako iskreno želijo priključitve. Da bi bil odkod iz Prusije, naučiti bi hotel to mestno ljudstvo treznejšega dela brez besedi in zapriseg. Pa morda je ta gostobesednost del naše „Kärntner Gemütlichkeit“! Da bi bil

kapelnik pevskega zbora iz Smerč, bi na pozdravnem večeru v protest, da je bilo v telovadnih tako malo discipline, brez pesmi odšel iz mesta. Da bi bil Tirolec in videl način predvajanja tirolskega „Schuhplattlerja“ na pozdravnem večeru, bi robato zaklel in dejal, da ga naj vsaj lepše predvajajo. In če bi bil oni bančni blagajnik, pri katerem je hotel neki telovadec menjati marke v dinarje, češ da je v Jugoslaviji, bi se na glas zasmel. In da bi bil koroški Nemeč in videl ta veliki prepad med akademiki in navadnim ljudstvom, bi začel s strahom gledati v bodočnost. A smo koroški Slovenci in zato rajhovske turnarje samo pomilujemo, celovškim gospodom pa k talentu za slavnosti samo častitamo.

## POLITIČNI PREGLED

**Uspehi rumunske vlade.** Parlamentarno zasedanje je bilo zaključeno in izdan pregled o delovanju vlade v prvih devetih mesecih. Proglas navaja zakone in reforme, ki jih je začela izvajati kmetijska vlada. Vlada je omogočila po suši nabavo semen in tako zagotovila setev v prošlem letu. Zakon o organizaciji višjega in nižjega kmetijskega pouka ter zakon o kmetijskih kreditih pomenita pospešitev kmetijstva. Z zunanjim posojilom, ki ga je parlament sklenil, se je omogočila nabava potrebnih strojev za odbiranje semenskega žita ter ostalih kmetijskih strojev. Z novimi carinskimi tarifami se je zagotovil napredek industriji in trgovini. Z zakonom, s katerim se otvorjajo avtonomne režije železnic, pošt in brzojava, ter z zboljšanjem pristanišč so se spopolnila prometna sredstva. — Zakon o reorganizaciji državne uprave je bil na zadnjem zasedanju sprejet. Besedo je povzel tudi ministrski predsednik Maniu, ki je med drugim povedal, da je vlada v novem zakonu res predvidevala široke krajevne avtonomije, ohranila pa je centralni oblasti glavne sestavine državnega življenja: vojsko, železnice in pravosodje. Netočni so tudi očitki, da smo kdaj obetali nacionalne avtonomije, ker nismo bili nikoli privrženci programa, ki bi vseboval take načrte. Narodnim manjšinam nismo dali nacionalne avtonomije, nego samo njihove narodne pravice, ki smo jih in jih bomo tudi v bodoče spoštovali. Manjšine imajo šole, cerkve in napredne ustanove, kar so morali priznati celo zastopniki narodnih manjšin. Izvedba predvidene centralizacije bo še bolj upoštevala zahteve prebivalstva ne glede na njegovo vero in poreklo.

**Francoski ministrski predsednik Poincaré** je nepričakovano podal ostavko celokupne vlade. Zunanji razlog je njegova bolezen, ali ostavka ima gotovo tudi politično ozadje. V kratkem bo v Haagu zborovala reparacijska konferenca in Francija bo morala pristati na koncesije, ki jih ravno Poincaréjevi politični prijatelji najodločneje odklanjajo. Poincaré je eden največjih živečih evropskih državnikov in je zato zelo verjetno, da se je samo umaknil, da se izogne za političnega voditelja tako težki odločitvi. Da se ta veliki politik in državnik umika v ozadje samo začasno, o tem so si vsi na jasnem. Poincaréjev naslednik Briand, ki je vzel v svojo vlado vse ministre Poincaréjeve vlade, spada tudi med najboljše in najvplivnejše državnike vsega sveta. Ravno v tem trenutku bo mogel Briand mnogo koristiti v odnošjih med Francijo in Nemčijo. Ministrski predsednik je zdaj že dvanajstič. Nova vlada se je že predstavila parlamentu in izraža v svoji izjavi priznanje Poincaréju za njegovo uspe-



šno delovanje in naglaša, da je cilj sedanje vlade samo ta, da končno likvidira svetovno vojno (reparacijska konferenca v Haagu). Glede na to velikopotezno nalogo pa zahteva vlada od političnih strank v notranji politiki trimesečno premirje. Po razpravi o deklaraciji je bilo zasedanje parlamenta odgodeno. Vse se pridružuje mnenju, da ima Briandova vlada samo prehodni značaj.

**Med Anglijo in Rusijo** so se pričela pogajanja o vpostavitvi diplomatskih odnošajev. Med obema državama je še veliko nerešenih vprašanj in o teh se bo razpravljajo najprej. Angleška je pred vojno vložila v Rusijo skoro 200 milijonov funtov šterlingov, katerih povrnitev sedaj zahteva angleška delavska vlada. Sovjeti pa pravijo, da jih dolgovi, ki jih je napravila caristična Rusija, nič ne brigajo. Angleži nameravajo dalje zahtevati, da da Rusija gotova jamstva, da bo prenehala s komunistično propagando. Vse države se bojijo komunizma, ki znači nered in negotovost, in ravno vsled tega, ker se Rusi nočejo odpovedati boljševiški propagandi, z veliko velesilami še niso vpostavljeni pravilni diplomatski odnošaji. Da ima posebno rusko gospodarstvo vsled tega veliko škodo, je na dlani. Angleški zunanji minister Henderson upa, ko je razložil ruskemu odposlancu svoje stališče, da bodo rodila pogajanja pozitivne uspehe.

**Politične vesti.** V Bratislavi se vrši proces proti poslancu Tuki, ki je obtožen špijonaže v korist Madžarski. Tuka pravi, da je nedolžen. Zanimivo je, da so bile ukradene vse dokazilne listine, ki jih je hotelo predložiti zagovorništvu. — Vojna nevarnost med Rusijo in Kitajsko je odstranjena. Železniški promet se kmalu zopet vpostavi. Predpogajanja v Harbinu so imela uspeh. — Pogajanja za vpostavitve diplomatskih odnošajev med Rusijo in Anglijo so se prekinila, ker ruski delegat, ki je odpotoval nazaj v Pariz, ni hotel sprejeti angleških pogojev. — Rusi praznujejo 1. avgusta vsakega leta „rdeči dan“. Zaukazali so komunistom v drugih državah, da storijo isto. Razen malenkostnih spopadov se ta dan mir v Evropi ni motil, ker so odredile vlade obsežne varnostne ukrepe in zaprle na stotine komunistov. — „Grof Zeppelin“ je preteklo nedeljo srečno pristal v Ameriki.

## DOMAČE NOVICE

**Primicija v Št. Pavlu v Zilski dolini** v nedeljo 21. julija 1929. (1. Dom in oče.) V spodnji slovenski Zilski dolini leži najmanjša župnija Zilske doline, Št. Pavel. Šteje samo 330 duš. In ta najmanjša župnija Zilske doline je postavila tekom zadnjih sedem let že dva svoja sinova pred božji oltar, dr. Blümla in letos novomašnika čg. Ludovika Janka. Rojen je bil dne 13. avgusta 1903 pri pd. Boštu, malemu bajtarju, ki ima svojo hišico ob državni cesti, ki pelje že iz starih rimskih časov sem skoz Zilsko dolino. Njegov oče je obhajal letos skupno s prvo sv. mašo svojega sina — petdesetletnico svoje mežnarske službe. Res redek jubilej in še bolj redek slučaj! Da je krščansko življenje v lepi Šentpaveljski župniji v tako lepem cvetu, se moramo pač tudi zahvaliti „Bratovščini Jožefa“, ki ji pripadajo skoro vsi moški in kateri je bil oče Jank skoz več desetletij najprej tajnik in potem predsednik. Bratovščina sv. Jožefa mu je ob priliki njegove petdesetletnice podarila krasen častni diplom. Naš knezoškof pa mu je pisal lepo pismo, polno priznanja in hvale. Največje plačilo seve pa je naklonil očetu Boštu ljubi Bog sam, ker mu je ravno k njegovi petdesetletnici cerkvene službe postavil njegovega sina Ludovika kot Svojega duhovna pred oltar! — (2. Sin — duhovnik.) Strašnega leta 1914 je bil naš Ludovik že ednajst let star. Očetova skrivna in najlubša želja, da naj postane njegov Ludovik duhoven Najvišjega, je z napovedjo svetovne grozne vojne dobila strašen udarec. Še večjega pa leta 1915, ko je napovedal vojno še Lah. Leta 1917 pritisne še huda lakota. A očetova vstrajna molitev in neomajeno zaupanje v božjo previdnost in v pomoč nebeške Matere-kraljice je zmagala. V najhujšem letu je prišel sin Ludovik v prvo gimnazijo v Celovec. Lakota. Jed na karte. Vojna „nadomestila“. Požgana župa. Zabele nič. Ubogi dijaški želodci! Študenti zgublajo zaporedoma svoj vzvišeni duhovski poklic. A Ludovik ostane zvest. Po maturi gre v bogoslovje. Njegovi starši so se jokali ve-

selja. Letos dne 30. junija, tik ob prazniku velikega apostola narodov, sv. Pavla, in patrona svoje domače fare, je bil posvečen za duhovna. — (3. Slovesnost prve sv. maše.) Ves teden pred primicijo je v Št. Pavlu vse letalo, popravljalo in pripravljalo, kuhalo in peklo. Duhovna mati, gospa Roza Asinger, pd. Ilna na Plesišču in duhovni oče Janez Morič, pd. Papež v Dragančah, sta omogočila, da je bila primicija pravi ljudski praznik. Sv. Peter pa je dal vrh tega ves čas najlepše vreme. V petek pred primicijo zagrmijo topiči, zvonovi zadonijo v pozdrav, vsa fara je zbrana pri slavoloku pred cerkvijo. Vse se odkrije. V očeh zablische solze: Iz okrašenega voza stopi lepi novomašnik. Prišel je ravno šele iz Celovca. Pripeljala ga je z avtomobilom ga. Popper. Došel je v spremstvu dr. Blümla. Družice, deset angelčkov, so ga obsule s cvetjem. Radosti ganjenja je z lepimi slovenskimi besedami pozdravil domači župan Martin Morič. V domači farni cerkvi je potem podelil novomašnik svojim in duhovnim staršem in vsem faranom svoj novomašniški blagoslov. V nedeljo navrh, dne 21. julija, zgodaj zjutraj že, so se vile iz vseh farâ slovenske Zilske doline kar cele procesije proti Št. Pavlu. Oltar je bil krasno postavljen zunaj ob zidu župnišča. Zraven leca. Vse v rožah in banderah. Na leco stopi rojak domačin, dr. Blüml, in govori v vznesenih besedah o „hišici očetovi“, o trudu in molitvah očeta, o ljubezni in skrbih mamkinih, o neizrekljivih nebeških zakladih katoliškega mašništva, o solncu našega življenja: sv. daritvi na oltarjih, tako mogočno in vendar tako ganljivo, da so bili ginjeni do solz vsi. In bilo jih je okoli dva tisoč. „Gloria in excelsis Deo!“ zadoni prvokrat iz ust novomašnika Ludovika izpred oltarja. Ob takem trenutku začuti šele človek, da je višek vsega človeškega življenja: duhovnik pri oltarju. Krasno je pel koralno mašo vrli pevski zbor zahomskih fantov, pomnožen z glasovi bogoslovcev. Spremljal je petje na harmonij čg. Egon Bertl, ki študira višjo muziko v Rimu. Dohitel je na pomoč iz Rima tudi naš rojak dr. fil. Mikula, doma iz Loč. Za ceremonijerja pa je bil bogoslovec Poš iz Velikovca. — (4. Slavnostni obed.) Boštova domača hiša je bila spremenjena v gradič cvetja in rož. Gumno v prizidanem skednju spremenjeno v moderni salon. Nad 80 gostov. Nagovor za nagovorom. Napitnica za napitnico. In te ljubke deklaracije posameznih družic! („Zecov!“) V terek navrh so se podali novomašnik, sobrati in bogoslovci na izlet na visoki Ojsternik. Petje in smeh in rajsko razpoloženje pa nas je objemalo potem v verandi lepega Ahacovega planinskega hotela na Ojsterniku. Bog živi našega tako vrlega novomašnika čg. Ludovika Janka!

**Šolske sestre v Št. Rupertu pri Velikovcu** sporočajo, da sprejemajo na hrano in stanovanje gojenke, ki žele obiskovati osnovno šolo (Volksschule) ali glavno šolo (Hauptschule) v Velikovcu. Vsa natančnejša pojasnila daje predstojništvo, do katerega se je glede sprejema obrniti pismeno ali osebno. — Otroci so zaklad naroda in ni vseeno, komu se izročajo v oskrbo in vzgojo. Vtisi iz šolske dobe imajo na odraslega pomemben vpliv in napravi predvsem dobra vzgoja v šolski dobi iz mladine vredne članke človeške družbe. Zato moremo zavod č. šolskih sester samo najtoplejše priporočati.

**Borovlje.** (Vlom.) V noči od 25. na 26. julija je bilo vlomljeno v pisarno puškarske zadruge. Tat se ni zanimal za drugega kot za denar. Vtrgal je predale ter odnesel nekaj čez 100 S, več ni dobil. O storilcu ni sledu.

**Podgorje.** Tudi letos hočemo obhajati praznik vnebovzetja Device Marije ali veliko Gospojnico. Na predvečer litanije in blagoslov ter spovedovanje. Na praznik 15. avgusta od 5. ure naprej spovedovanje, ob pol 7. sv. maša z nagovorom, ob 8. sv. maša pri kapelici, ob pol 10. sv. maša z blagoslovom, ob 10. pridiga in po pridigi slovesna sv. maša. Popoldne ob 2. pete litanije in blagoslov. Spovedoval bo tudi kapucin č. o. Valerijan. Po tem redu se bo vršila božja služba tudi na malo Gospojnico, to je 8. septembra.

**Blache.** Dne 15. avgusta na veliko Gospojnico se vrši pri Naši ljubi Gospe v romarski cerkvi v Grabne velika evharistična slavnost. V sredo popoldne slovesen sprejem škofovega delegata, zvečer pete litanije in blagoslov v farni cerkvi. Na praznik prva božja služba ob

8. uri v Grabne s pridigo za dekleta; druga božja služba ob 8. v farni cerkvi s pridigo za mladeniče; tretja božja služba ob pol 10. v farni cerkvi z nemško pridigo; četrta božja služba ob pol 10. v Grabne, in sicer slavnostna pridiga s posebnim ozirom na moške. Navrh velika pontifikalna sv. maša na prostem. Popoldne ob 2. v cerkvi v Grabne pridiga za žene, nadpastirski blagoslov, odpustek, posvetitev pres. Srcu Jezusovemu. Nato evharistična procesija iz Grabna v farno cerkev z litanijami, blagoslovom in „Te Deum“. Spovedna priložnost v sredo in četrtek. Po srejetih zakramentih se dobi tudi letošnji popolni jubilejni odpustek.

**Šteben v Podjuni.** (Zlatomašniški jubilej.) Naš čg. dekan Franc Mihl se je hotel po 50letnem trudopolnem delu odpočiti. Zato je prošil za upokožitev in obenem si izbral našo župnijo, kjer naj bi kot upokojenec preživljal svoje večerne dneve. Za trud je Vsemogočni pripustil, da je mogel praznovati svoj zlatomašniški jubilej. Dne 20. julija je preteklo 50 let, odkar je v škocijanski cerkvi daroval svojo prvo sv. mašo. Petdeset let je skrbno pasel njemu izročene črede, pol stoletja pa tudi varno čuval naše narodne svetinje. Tukajšnja slov. požarna bramba se je čutila dolžno, da se pokloni visokemu jubilaru in čestita. Ob številni udeležbi članstva je priredila skromno podoknico. Vsi verniki župnije so se zbrali ta dan, da prisostvujejo jubileju, in želja vseh je bila, da bi nam ostal še tako dolgo, da bi mogel še zdrav in zadovoljen v krogu štebenskih faranov praznovati svoj najvišji jubilej!

**Rute pri Borovljah.** (Sprememba posesti.) Znano Hanžičevo posestvo, kjer je tudi gostilna, je kupil za 7000 S posestnik Filip Korenjak na Rutah. Koncesija gostilne ostane bržkone tudi še vnaprej na hiši.

**Celovec.** (Razno.) V avgustu bodo pri nas sledeči sejmi: 16. v Železni Kapli, 19. v Celovcu (konjski) in v Šmihelu pri Pliberku, 24. v Labudu. — Delavci tiskarne „Carinthia“ se kljub razsodbi razsodišča niso vrnili na delo. 30. julija je potem ravnateljstvo pisalo vsem 56 delavcem, ki štrajkajo, da so odpuščeni, ako do četrta 1. avgusta ob 12. opoldne ne pridejo delat. Stavci stavkajo kljub temu dalje in bodo ostali brez službe vsi, ki se v kratkem ne vrnejo na delo. Da ima tiskarna vsled stavke velike izgube, se ne da tajiti. Zato bo rabila zaenkrat tudi manj delavcev. — 31. julija se je pri bogoslovju zaletelo motorno kolo v prazen avtobus. Neki Bidrih iz Hodiš in Kirchbacher iz Celovca sta bila prepeljana težko ranjena v bolnišnico. Nesreče z motornimi kolesi ali z avtomobili niso več kaj novega in se morejo zaznamovati skoro vsak dan. — Šimen Brodnik in Franc Harniš iz Vetrinja sta lanskega leta pred božičem posekala v gozdovih Steinhofa v Vetrinju 54 jelk in jih prodala Janezu Janžovu, ki jih je prodal v Celovcu za božična drevesca. Prva dva sta bila obsojena na mesec strogega zapora pogojno, zadnji pa na teden zapora nepogojno. — 27. julija se je na Koroškem zaznamovalo 1571 podpiranih brezposelnih. — Celovec je imel 1. avgusta zopet svojo zabavo. Na Kardinalovem trgu so zborovali komunisti. Med govorom so se začeli med seboj pretepati in policija je pomagala s pendreki, jih hitro razgnala in 11 zaprla radi motenja javnega miru. Tako je v Celovcu končal komunistični „rdeči dan“. — 9. junija je nekdo opazil agenta Lapajne iz Kotmare vasi, kako je lezel skozi okno trgovca Schöffmana v Vrbi ob jezeru na prosto. Zagovor, da je hotel dobiti samo kozarec vode, pri sodnikih ni našel uvaževanja in Lapajne bo sedel 8 mesecev. — 31. julija se je v Pliberku ustrelil v duševni zmedenosti 23-letni Franc Lamprecht iz Male vasi. — Lečna vas pri Galiciji dobi od 1. julija do 30. sept. po trikrat na teden na dom dostavljeno pošto, Robež ravnotako, ali celo leto. — Pri poštnem uradu Žihpolje se je zboljšalo dostavljanje pošte na dom. Nekatere vasi že dobijo po 3krat, druge pa po 6krat na teden.

## DRUŠTVENI VESTNIK

### Mlada Koroška.

Most gradimo. Rod, ki je trpel v enakih bolečinah in videl tako malo lepših dni, rod, o katerem trdijo drugi, da je razdvojen in se medsebojno sovraži in o katerem neki A. S. v celovški „Freie Stimmen“ celo trdi, da govori



štiri povsem različne jezike in se torej deli na štiri narode, rod, ki ima isto preteklost, živi na isti zemlji in govori isto in sorodno si domačo govoro, mora doživeti nekoč dan, da bo živeleno samo življenje in se združil veno samo zahtevo, da senajga namreč ne moti v njegovem domačem življenju.

Sicer je še dovolj nerazumevanja in nestrpnosti in ozkosrčnosti med nami. Pa to so nekaki živi spomini iz preteklega časa.

Zadnje nedelje je nastopil na vasi blizu Celovca kvartet domačih fantov in zapel ono „Njav čriez jizaro“ in še par koroških narodnih. Pa ti primaha dvanajstorica, katerim domača pesem ni bila pogodu. Trdimo sedaj, da izmed te dvanajstorice ni bilo niti enega domačina, marveč sami tujci, če ne po krvi, pa vsaj po misli; zakaj domačinu je vse domače sve-to. Tam zgoraj v Rožu na gričku ob cerkvi so kresovali na predvečer praznika sv. Cirila in Metoda z ognjem, pesmijo in topiči. Naslednji dan pa je zbiral seznam pevcev orožnik in menda celo pretil z ovadbo in domačini so to razumeli, ker je bil on orožnik in torej hotel iskati v domačem življenju na vasi samo paragraf in delo in ni našel ne enega ne drugega. Nekje drugje zopet orožnikom ni bilo povšeči, da se naša dekleta vadijo v pesmi in nastopu, in vendar nobeden domačinov ni zameril dela dekliškega odseka razun onega brezimnega dopisnika v „Kärntner Tagblattu“, ki pa je seveda zopet tujec. In če se je istotam pripetil na semenj neprijeten slučaj, je to istotako pripisovati preje vročernosti kot širokogrudnosti. Da si je nadalje pevski zbor nad Dravo štel v ponos, da sme z domačo pesmijo spremljati domačina, člana velike svoje družine, na njegovi zadnji poti in je pri tem postrani gledal došli tuji pevski zbor, je na vsak način nam vsem umljivo. Sicer pa so tam vsi vaščani istega mnenja in drugače misli edino le „ein heimat treuer aus L.“, ki seveda zopet ni domačin in vendar kot tak hoče govoriti o našem jeziku.

Seveda, tudi med nami, koroškimi Slovenci, je še nekaj razdvojenosti, nestrpnosti, nerazumevanja. Pa, da bi bil hudič, mora priti nekoč čas iste misli, medsebojnega razumevanja med nenemškimi koroškimi rodovi. Prišel bo, če bomo pustili biti učitelje in orožnike in tujce to, kar so, namreč nedomačine.

Veste, koga imenujemo na vasi „korenino“? Moža, ki korenini v domači zemlji, kateremu je vse domače življenje sveto. Vsaka vas jih ima dovolj takih korenin ali trdnih mož, in to so prvi v občini in najboljši v župniji. Redkobesedni so in često majejo z glavo nad počenjanjem nas, mladine. In vendar nas razumejo edino leti. Razumejo, da hočemo nazaj v staro preprosto misel naših prednikov in vendar naprej v dobo „mlade Koroške“. Nazaj k ljubeznim do domačega življenja in najsi je to življenje domače delo ali domača pesem ali domača govornica ali domača noša ali domači običaji! Dekleta! Njihova sodba in ne naša misel je ob sodba mestne noše na naši vasi. Veste, fantje, kaj očitajo naše korenine nam? Da mladi rod ne zna več štediti in da je zato toliko nezadovoljstva na naši vasi. No, morda je temu res tako?! Očitka jim prav nič ne smemo zameriti, saj so edino oni naši očetje, naši voditelji, prijatelji. Človeku se izprva zdi, da je največ učenosti v knjigah ali učenih govorih, pa pride do spoznanja, da je največ pravilne sodbe in razsodbe in obsodbe v izkušnjah pet- ali šestdesetletnega življenja. Hvaliti pa pri tem naših očetov seveda ne smemo, ker bi nam znali lepo zameriti; saj še naše matere pridejo nekam v zadrego, četudi se jih pohvali samo enkrat na materinskem dnevu. Za očetovski dan pa bi se še celo ne upali agitirati, ker bi znal kateri izmed naših očetov dejati, da je boljše ubogati kot pa častiti. Če vidiš pri naših očetih to globoko ljubezen do domačega življenja in to danes že več ali manj prikrito mržnjo napram vsemu tujemu, moraš uvideti resničnost te ljubezni in upravičenost njihove mržnje, ker se je pač porodila iz petdesetletnega boja za stanovske pravice in naš kmetiški ponos. Pa ugibajo nemški listi in gospodje, bodemo li našli tal, kjer združimo ves naš nenemški rod, da bo ene misli in ene besede.

Našli bomo ta tla, to platformo, v ljubezni naših očetov do vsega domačega. Kdor pa ostane pri tem našem stremljenju še naprej nepomirljiv in ozkosrčen, bo mogel biti samo tujec.

**S. K. S. Z. za Koroško namerava v mesecu septembru prirediti enodnevne vkuhalne tečaje za vse vrste sadja. Prijave za te tečaje naj se vpošljejo pisarni v Celovec.**

## ZADRUŽNI VESTNIK

### Naše gospodarstvo in zadrugi.

Vedno bolj in bolj se razlega po naši lepi koroški deželi tožba, da kmet obupuje vsled neznosnih razmer. Se zadoljuje, izsekava gozdove itd., samo da bi se mogel rešiti na kakršenkoli način poloma, ki mu preti. Komur ni mogoče več, da bi kaj prodal brez škode, pa mora biti nehote pripravljen, da se mu prodajo posestvo, morda za ničvredno ceno, sam pa naj se z družino poda po svetu s strebuhom za kruhom.

Vsiljuje se nam vprašanje, kaj je glavni vzrok temu propadanju? Nehote pa moramo priznati, da je ljudstvo tudi samo krivo, ker ni organizirano v zadrugah in ker je preveč naklonjeno zapravlivosti in noče štediti.

Le pogledimo nekoliko v kakšno drugo deželo, n. pr. Dansko, kjer je izborna razvito zadrugi, kjer so vsi stanovni prostovoljno organizirani v raznih zadrugah. Ali tudi oni propadajo?! Morda se zgodi tu in tam kakšen polum, ali redki so slučaji in to gotovo le radi zapravlivosti, sicer pa je na splošno vse gospodarstvo dobro urejeno in ljudstvo premož-

#### Steckenpferd-Lilienmilchshampoo :

Čudežna mehka, svilen blek in skrivnosten vonj las so uspehi tega idealnega sredstva za negovanje dečje glaviče. 57

no. Pri nas pa moramo priznati, da stojimo v tem oziru še jako daleč za njimi, ker razun kreditnih zadrug le prav malenkostno število drugih zadrug deluje za prospeh našega gospodarstva.

Dasi imamo v Sinči vasi veliko skladišče nakupne in prodaje zadruge, ki bi nam naj bila v ponos in oporo (v zadrugi se mora prodajati vse na račun zadruge; za uspešno poslovanje pa naj dobijo nastavljeni odstotne nagrade. Op. ur.), moramo opazovati, da to skladišče ne služi povsem svojemu namenu, zakaj kmetje vozijo v sredah svoje odvišne pridelke mimo Zadruge v Velikovec na trg. Nekateri vozijo celo v skladišče nemške nakupne in prodajne zadruge, ki menda vsled obilega prometa in dobička dobro uspeva. Del tega prometa in dobička bi morala imeti naša zadruga. (Če odgovarja resnici, da kmetje vozijo žito v Velikovec mimo Zadruge, se bo nanašalo to gotovo predvsem na semensko žito. Umevno je, da na trgu neposredni kupec več plača nego zadruga, ki mora imeti dobička vsaj za režijo. Kakor se sliši, dela velikovška zadruga največji dobiček pri semenih. Znan je slučaj, da je posestnik prodal tam deteljo, drugi za njim pa jo je hotel kupiti. In zadruga je zahtevala od kupca dosti več, nego je plačala kmetu, ki jo je prodal. Op. ur.)

Zato je treba poskrbeti, da bodo naši kmetje svoje odvišne pridelke prodajali le naši zadrugi in podpirali le našo zadrugo, ki jim bo potem lahko pomagala s semeni za zimsko in pomladno setev, z umetnimi gnojili itd.

Ne bilo bi napačno, ako bi se v Sinči vasi nastavila zmožna, zadrugi večja moč samo zato, da bi po vaseh od kmetov nakupovala vse one pridelke, ki jih ima naš kmet naprodaj in da bi kmeta vzpodbujala k temu, da se tesno oklene le naše zadruge ter mu dajala potrebne nasvete.

Ako bo naš kmet, naše ljudstvo stremelo le za tem, kdaj mu bo naša zadruga mogla nuditi kakšno blago po nižjih cenah kakor so na trgu, in kadar bo naša zadruga plačevala po višjih cenah kakor na trgu ali drugod, da bi se je samo tedaj oklenilo, potem zadruga pri nas nima obstoja in kmetu se ne more pomagati, kadar bo v stiski. Držimo se pravila, da se mora

ljudstvo držati svoje zadruge vsak čas in vedno, čeprav bi bila v stiski, ker le tedaj bo zadruga uspevala in mogla svojim članom po primer-nih cenah prodajati in po primernih cenah plačevati njihove pridelke in izdelke!

Ljudje, ki so neizkušeni in ki nimajo smisla za razvoj zadrugi, trdijo, da je nepotrebno na Koroškem razširjati zadrugi, posebno kar se tiče nabavnih zadrug, zakaj kar koroški kmet pridelal, to itak lahko proda, in kar potrebuje, lahko povsod dobi. To je sicer res, ali kdo ima od tega dobiček? Nekaj pre-kupci, tujec pa vsega.

Poglejmo še nekoliko globje v naše gospodarstvo in videli bomo, da se v njem nahajajo velike vrzeli, katere bi mogle odstraniti edino zadruga.

Spomladi, ko se pokažejo posledice pre-stane zime, je večkrat opaziti, da so nekatera žita jako redka in to vsled zimskih nepravil, ali pa vsled pomanjkanja hlevskega gnoja. Temu pa marsikdo ne ve odpomoči; ali njivo preorje ali pa pusti, da raste mesto žita plevel. Toda treba bi bilo samo kmetu nasvetovati, da se dobijo zato primerna in koristna umetna gnojila, kakor n. pr. čilski, ali pa apneni soliter in druge. (Čilski soliter je po vojni predrag. Op. redništva.)

Marsikateri poljedelec sicer ve za te pripomočke, a jih s svojo voljo ne more doseči, čeprav je mnogo „Gauverinov“, ki pa so večinoma le na papirju. Nekateri pa sploh nimajo smisla za napredek kmetijstva in kmet mora dostikrat romati od Poncija do Pilata, da kaj pravočasno doseže. Navadno se pri teh podružnicah našega kmeta nahruli. Včasih se mu sicer obljubi, a ta obljuba ostane navadno neizpolnjena. Kmet pa čaka in čaka, da je končno že prepozno, da bi si to kje drugje poiskal. (Na slovenskem ozemlju kmetijske podružnice res služijo večinoma samo agitaciji za Landbund, ali da bi prošnjam ne ustregale, skoro ni verjetno. Op. ur.)

(Konec prihodnjich.)

## GOSPODARSKI VESTNIK

### Seja deželnega kulturnega sveta dne 12. julija 1929 pri Hoprijanu.

(Nadaljevanje.)

#### Lovska škoda.

Na eni strani se dovoljujejo podpore, na drugi strani pa so se v Labudski dolini jeleni tako pomnožili, da je škoda ogromna. V teku ene ure je Steinkellner pri prehodu skozi gozd videl kar 24 jelenov, ki jim letošnja zima ni škodila. Treba jih bo nekaj postreliti. Ljudje se v višini 1500 m mučijo s trdim delom, divjačina pa jim vse popase. Je tam slučaj, da je kmet kupil semenski ječmen in ga gnojil z umetnim gnojilom, pridelal pa ne bo niti kile. § 60 lovske postave se mora izvajati — Msgr. Podgorc: V pojasnilo bi omenil, da sem dobil pritožbe iz velikovškega kraja. Tu je lovsko društvo pozimi srne krmilo in jih je prišlo krzkone z raznih strani toliko skupaj, da jih je pokrajina prepolna. Zlasti se jih na Vinogradih pri Velikovcu vidi po vrsti in ta divjačina pojedla kmetom fižol in peso. Ljudje si ne vedo pomagati. Tukaj mora poseči vmes vlada. Hernler: Danes postava varuje samo gospoda lovca ter varuje samo divjačino, kmet pa je brez varstva in politična oblast stoji navadno tudi le na strani gospode. Škoda se mora pravilno ceniti, pa bo mir. Cenitev škode naj se v novom načrtu uredi podobno cenitvi druge škode, ki se dela na polju. Lastnik lova mora povrniti celo škodo, ceniti pa se ima že tedaj, ko žito še stoji. Obstojajo razsodišča za škodo. Načelnik tega razsodišča določi čas, kdaj se bo škoda pregledala, in povabi oškodovanega in lastnika lova. Ako lastnik lova ne pride, se pritegne večak in zadeva je v redu.

O tem poroča dr. Scheuch. Pitaje živine se organizira po celi deželi. Pitali se bodo: biki, ki so nepotrjeni in niso za pleme, za pleme neporabne krave in junice in izjemoma voli, ki se ne morejo oddajati za pitanje tovarnam. Pasamezen kmet bo mogel pi-

#### Pitanje živine.

tati s podporo samo dvoje goved. Koliko glav živine se bo pitalo, kako bo sestavljena krma, kako dolgo se bo pitalo in kakšno ceno ob imela krma, o tem smo že čitali. Vreče, ako ostanejo cele, se bodo jemale po 1 S nazaj. Kmet se zaveže samo, da da to krmo določeni živali in da jo opitano javi posredovalnici.



### Noveliranje zavarovanja kmečkih delavcev.

Dr. Stotter: Izkušnje so pokazale, da postava v nekaterih točkah ni dobra. Krog zavarovancev se mora razširiti, zmanjšati je treba število upravnega osebja, odbornikov in nadzornikov. Omiliti se mora tudi § 180, ki govori o znižanem prispevku. Za starostne rente se najde med gospodarji veliko umevanja in bi bilo treba premisliti, ali bi se krog do rente upravičenih ne mogel razširiti. — **Hernler:** Veliko premalo se štedi. Dalje ni umljivo, kako se morejo mladi ljudje in ženske vpustjavljati v dragi peti plačilni razred, zlasti pri gorjancih, ki svoje posele potrebujejo pravzaprav samo 8 mesecev v letu, 4 mesece pa bi bili lahko brez njih. Hlapec dobiva na mesec 60 S in vso prehrano, 14letni pastir pa tega nima, a je v istem razredu. — Prihajajo tudi pritožbe radi previsokih zamudnih obresti. Na leto se računa 18 odstotkov, če pa koga tožimo, prizna sodišče samo 9%. In take visoke obresti morajo plačevati siromaki, ki prispevka pravočasno plačati niso mogli. Zakaj ne dobijo rent ljudje, ki že 4—5 let ne služijo več, a so poprej vse življenje služili pri kmetih? Breme je tudi plačilo porodicam in premija materam, ki dojijo. Vsaki taki ženski se podari 250 S. Uprava je slaba, zakaj tedne ni dobiti odgovora.

### Nezgođe pri strojih.

Varnostne razmere pri kmetijskih strojih so gorostasne. Kmetje nimajo ljudi in stavijo k strojem otroke, potem ni denarja, da bi se dobil za postavljanje stroja strokovnjak. Postavljanje naj bi nadzorovali orožniki. Pri slamoreznicah mora biti krit valček, ki žene slamo pod nož, in mora biti poskrbljeno, da se more stroj takoj ustaviti. Jermeni in transmisije bi nikjer ne smele biti prenizko. Vitelj mora biti pokrit. Iz leta 1908 obstoji naredba, ki predpisuje varnostne naredbe. Ta naredba pa baje nima postavne podlage. Zato jo je treba razveljaviti in nadziranje strojev na kmetih izročiti obrtnim nadzornikom, da se zabranijo nesreče. Treba bo opozoriti trgovce in tovarne, da naj oddajajo samo še zavarovane stroje. Orožniki pri nadziranju strojev na kmetih pa ne smejo postopati kot policija, temveč kot svetovalci. Ljudem je treba razložiti potrebo, da zavarujejo lastno življenje in zdravje.

### Promet z mlekom.

Magistrat v Lincu je stavil ministrstvu že tozadevne predloge. Mleko se naj prodaja samo pasterizirano, naj se prodaja samo v zaprtih posodah, naj se ne preliva na cesti, naj se prodaja v koncesioniranih prodajalnah in v posebnih prostorih; kislno mleko mora imeti isto masščobo kot sladko itd. Seja predsednikov je izrazila proti predlogom težke pomisleke. — Če se ti predlogi prejmejo, bo padla produkcija mleka. Predlog namreč zahteva, naj se prepove prodajanje mleka in masla po hišah. Kje pa naj naš kmet potem prodaja svoje sirovo maslo? Ljudje pasterizirano mleko ne kupujejo radi, ker se iz nepasteriziranega mleka dobi smetana in si gospodinje same delajo svoje sirovo maslo. Kmetje dobijo v podrobni prodaji za liter mleka 35—39 g, v mlekarnah pa samo 26—30 g in to je treba imeti pred očmi. — Mleko se pasterizira na dva načina. Ljudje dajejo prednost visoki, ker mleko ostane boljše žitno, ker se pri visoki pasterizaciji mleko takorekoč že skuha. In večaki pravijo, da se s kuhanjem uničujejo tudi vitamini. Pasterizacija je postala v velikih mestih potrebna, ker tam ni več mogoče spraviti svežega mleka do konzumenta. V Nemčiji se posvetujejo o Reichsmilchgesetzu že peto leto. V drugih naprednih državah, kakor na Švedskem takih postav ni in v večini držav obstoje samo policijske določbe o prodaji mleka. Amerika za naš izvoz ne pride v poštev, ker se tam mleko prodaja po številu glivic, ki se v njem nahajajo, kot prvovrstno a-bc-mleko. — V Celovcu se vsak dan pripelje 2000 l mleka, ki se prosto prodaja po 40—46 g; kmetom je treba cene, ne pa nagajanja. Če kmetje za mleko ne bodo dobili več kakor v mlekarni, bodo nehali s produkcijo. Mlekarnarje imajo vse previsoke režije. Prodajo mleka na trgu prepovedati ni mogoče. Naj policija rajši glede na smrdljivo meso in gnilo sadje.

**Msgr. Podgorc:** Treba je storiti vse, da se dvigne produkcija mleka in se mleku vzdrži cena, treba pa tudi poskrbeti, da se ljudem prodaja zdravo, čisto mleko. To se doseže, kakor smo čuli drugod, brez posebne postave. Ko sem slišal brati razne določbe in prepovedi: prodajanje naj se koncesionira, v odprtih posodah naj se mleko ne prodaja, na cesti ali na trgu naj se ne preliva, prodaja naj se samo v pro-

storih, nalašč za mleko prirejenih, vprašal sem se, ali je to neko strelivo, smodnik, ki se ga moramo varovati? Lani smo slišali, kako se je v Vrbi kaznoval neki producent mleka. Napravimo takšno pastavo in kaznovanje se lahko prične v največjem obsegu, ljudje pa bodo nehali prodajati mleko. Reklo se je, da naj bo cena mleka nizka: vsaka manipulacija pa le stane denarje in se morajo uračunati ti stroški ali konzumentu ali kmetu. Če kmetu, bodo ljudje mleko pustili, ko smo jih ravnokar spravili do tega, da so se vrgli na pridelavanje mleka. — **Supersberg:** Kmet, ki ni v položaju svoje mleko oddajati neposredno v mesto, je tudi prizadet. (Op. ur. V tem tiči razlog: Oddaljenim posestnikom ni mogoče spravljati mleka v denar brez mlekarn, mlekarnarje morajo mleko pasterizirati in podraževati, tem težje tekmujejo s prosto prodajo, ki prodaja, ako gospodarja poznaš, da se dela snažno, ceneje in bolje in mlekarnarje se svojega mleka težko iznebijo. Zato hočejo na vsak način prosto prodajanje zabraniti in spraviti vse na isti tir. Ozirati pa se moramo na kmeta, ki prodaja sam in izkupi izdatno več, svojo pravico ima, stoletja že prodaja in se mu menda ta pravica ne more jemati zdaj radi novih mlekarn.)

### Gnojenje z apnom.

Po Koroškem je hodil neki agent, ki je nagovarjal kmete, da si pustijo preiskati svojo zemljo na apno, da se dožene, za katero polje in koliko se za primerno gnojenje potrebuje apna. Za vsako preiskavo se računa 3 S. Več posestnikov je naročilo preiskave. Pri deželnem kulturnem svetu preiskuje zemljo ravnatelj Kluger zastoj. On preišče in ugotovi vse kemične snovi, da je mogoča popolna slika o sestavi zemlje, novi agent pa preiskava samo na apno. Lastniki apnenih peči na Koroškem se hočejo združiti in svoje apno oddajati kmetom kot gnojilo. Za gornjo Labudsko dolino bi bilo gnojenje z apnom velikega pomena (tudi za naše kraje, kjer je ilovnat svet). Za te kraje leže velikanski kupi apna ob papirnici v Frančah. Z apnom se množi pridelek, se zboljša kakovost in za živino je apno pomembno, ker po apneni krmi rastejo kosti.

**Cene mesa.** Vnovčevalnica za živino pri deželnem kulturnem svetu objavlja cene mesa, ki so bile zadnji teden v juliju v celovški klavnici. Živina se prižene v klavnico, kjer se zakolje in plača meso: voli 3,20—3,40, telice 3—3,30, mlade krave 3—3,10, starejše 2,60—2,80, klobasarice 2,60—2,80, drobnica 2,10—2,30, mesne svinje 3,20—3,30 (žive prignane), mesne svinje 3,10—3,20 (zaklane pripeljane), teleta (zaklana dobavljena) 3,20—3,50 S za kg.

## RAZNE VESTI

**Drobne vesti.** V naši državi je Gradec najdražje mesto, za njim pa pride Celovec. Kar stane na Dunaju 98 S 67 g; stane v Celovcu 110 S in v Gradcu 111 S. — V občini Güssing na Gradiščanskem je zbolelo 14 oseb za trebušnim tifusom, ker so pili slabo vodo. — Amerika: 14. julija je nastopilo letalo „Saint Louis Robin“, ki sta ga vodila pilota Jackson in Obrin, svoj polet in ga končalo po 420urnem poletu 30. julija. V zraku je bilo neprestano 17 in pol dni ter se ga je oskrbovalo z bencinom, oljem in s pomočjo drugih letal med vožnjo. Letalo je v tem času prevozilo 25.000 milj. Oba letalca sta sprejela nagrado za svetovni vztrajnostni polet v iznosu 31.255 dolarjev. Letalca sta izjavila, da bi lahko še dalj časa ostala v zraku, pa sta se naveličala. — V mestu Era de Agna so se spopadli pristaši agrarne stranke in mestno prebivalstvo. V razgovoru je prišlo do krvavega pretepa, v katerem so imeli noži in revolverji glavno besedo. Na bojišču je obležalo 22 mrtvih in 40 težko ranjenih. — Ostale države: Pogajanja v angleški bombažni industriji so se razbila in podjetniki so izprli 500 tisoč delavcev in nameščencev. — Na Španskem je požar uničil ogromne obsege gozdov in žita. 150 kmečkih naselbin se je komaj rešilo iz objemov plamena. — V dveh rovih premogovnika v Nieder-Hernsdorfu pri Waldenburgu v Gornji Šleziji so se iz neznanega vzroka vžgali podzemski plini, nakar je nastal požar, ki je uničil dva rova. Na svetlo so spravili 23 mrtvih in 13 težko ranjenih, od katerih jih je pozneje umrlo še 7, da je vseh mrtvih žrtev 30. — Poročali smo že o požaru v romunskem petrolejskem središču Moreni. Vsled vročine

je vsako gašenje izključeno. Tudi vsi drugi poskusi, da bi se izpraznilo ognjišče požara, so bili brezuspešni. Pri kopanju tozadevnega rova, ki se je posul, so prišli številni delavci ob življenje. — Na Kitajskem strada 35 milijonov ljudi. V nekem mestu je število prebivalcev padlo od 60.000 na 3000. Prebivalci jedo trupla ljudi, ki so umrli radi lakote. — V Sarajevu so komunistični delavci državnih železniških delavnic jutraj zapustili delo in tovarno zažgali. Dvoje tovarniških poslopij je pogorelo in kolo-dvorsko skladišče. Da ni bilo mogoče gasiti, so uničili gasilske naprave. Pozneje je prišlo do spopada s policijo, pri katerem je bilo več ranjenih in 2 mrtva. Izvedene so bile obsežne aretacije. To bi imela biti predigra za 1. avgust. — „Grof Zeppelin“ je 1. avgusta startal v Friedrichshafnu za nov polet v Ameriko.

## NAŠE KNJIGE

**Dr. O. I., Črni križ pri Hrastovcu.** Zgodovinska povest. Založila tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Cena broširanega izvoda 18, vezanega 28 Din. — Vsebina: V gradu Hrastovec pri Št. Lenartu v Slovenskih goricah je graščakinja Herberstein, katere edini sin Friderik se je na tistem poročil z Agato, hčerko plemiča Nürnbergerja na Štraleku. Grajski oskrbnik Trenak, ki sovraži Agato, ker je odklonila njegovo snubitev, in izve slučajno za skrivno poroko, sporoči to graščakinji, ki se hoče maščevati. Ker je sin odšel na vojno in pustil Agato pri očetu, se graščakinji posreči, da Agato ujame in jo spravi v grad, kjer jo obtoži čarovništva, ker je s tajnim sredstvom premotila sina. Obsojena je na smrt in v Črnem lesu obglavljena. Friderik Herberstein, njen soprog, se vrne prepozno. Z materjo prekine vsako zvezo, na mestu usmrtitve pa postavi Črni križ, ki je bil tam še do zadnjega, sam pa gre v samostan. To je okoli leta 1600. S to zgodovino so v zvezi skakači, ki imajo v Št. Lenartu svoj glavni stan. Župnik Morenus, ki je poročil Friderika z Agato in podpira novo sekto, mora bežati, ker ga graščakinja preganja. In ta končno sama v blaznosti najde žalostno smrt. Snov je vzeta iz narodne pripovedke o Črnem križu in o skakačih, ki so imeli tam svojo kapelo.

**Za visokim ciljem,** pota in ovire krščanskega življenja. Napisal P. Mavricij Teraš O. M. Cap. Založila in izdala Prodajalna K. T. D. Ničman. — Veliko ljudi zgreši cilj življenja. Njihovo življenje je brez veselja in prave sreče. Vse drugačno pa je življenje tistega, ki uredi vse svoje telesno in duševno delovanje po svojem zadnjem cilju, po Bogu in božji postavi; srečen in zadovoljen bo na svetu, upati sme na srečno večno življenje. Knjiga nam v 24 kratkih, a jedrnatih poglavjih slika lepoto našega cilja, kaže nam sredstva k cilju. Priporoča se za družinsko in društveno čtivo; segli pa bodo po njej s pridom tudi duhovniki in vzgojitelji in črpali iz nje misli za pouk drugih.

**Dodatek h knjigi Zgodovina Srbov** je izdala Družba sv. Mohorja v Celju. Brošurica obsega 16 strani in vsebuje rodovnik srbskih dinastij, osebno in stvarno kazalo. Dodatek je z ozirom na kazalo neobhodno potreben vsem, ki imajo Kranjčevo Zgodovino Srbov, izšlo v redni izdaji Družbe sv. Mohorja l. 1927.

## Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Stebnu pri Beljaku, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil v nedeljo, 18. avgusta 1929 ob 3. uri popoldne v posojilnični pisarni v Stebnu po sledečem dnevnem redu:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Poročilo načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Ako ob določeni uri ne bo navzoč deseti del zadružnikov, se vrši pol ure pozneje občni zbor brez ozira na število navzočih zadružnikov.

K udeležbi vabi

99

načelstvo.